

God. I. U Kaluži

u Sridu 18. Svibnja. 1870.

Broj 10.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na ciju godinu, t. j. od 19. ožujka t. g. do 18. ožujka 1871. g. po 3 f. a. vr., na pol 1 f. 50 nov., na četvert 75 nov., a za knježevinu Serbsku 30, 15, 7 1/2 groša.

Uredništvo.

Jel slobodno Bunjevcem, Šokcem i Bošnjakom živiti?

Zakon 1848 godine slobodnim je oglosio svaku osobu i zemljište, dakle mislili smo da je i nama dozvoljeno slobodnima biti.

I svako misto u zvaniam trgovini obrtničtvu i poljodilstvu zauzeti.

Pak sve naše sile kojimaje nas primili Bog nadario izviti, da se propasti otmemo, i na polju gradjanskom, svećeničkom, i vojničkom pokažemo: da smo unuci oni stari Bunjevacah koji su krv svoju potokom prolivali, dok su ravnu Bačku Banat i svu krajinu iz okrutne ruke nevirstva u bratskom društvu s magjarom oteli.

Al poklem jedan narod u svojim jeziku živi, ko tilo po duši, i kad jezik izgubi umre ne kao osoba, jel ovoj dolaze na grob rodjeni, i suzam ga poliva ju, al kad narod umre, grob mu ili trava obraste, oli se drugi vrhu njeg nastani, pakmu i trag utare.

Zato kada vidismo da obitel za obitelom gine, a

selo za selom umire, metnusmo ruku narodu na srce, da pokušamo imal još u njemu duha, i toliko kriposti: da po svojoj snagi ustane, i razgledajuć polje, koje su njegovi stari posidovali, izgleda sebi misto, dibi mogo zastale sile razviti, da i njeg svitlost svetog Stipana krune obasja, sunce ustavne magjarske slobode razgrije, i prosvita učenosti ljudske prosvitli.

Štilismo lojalna magjara zakon 1868. 6 prosinca — i ograni nam dan Bunjevački i Šokački Novina, želeć naši o naši kućni rodski poslovi se porazgovorat.

Bog nam je svidok, nikog nismo tužili; već lipo svakog sina našeg roda molili: da se našem poduzeću sljubi, i ovaj svojom snagom kripi.

Magjar nas je lojalno primio, i ni jednu krivu rič nije na nas bacio.

Nu dalje neću ove nite da snujem, to je prošlo, bratja su naša, o njima ništa neću kazati.

Što je bilo onoje kod nas duboko zakopano, samo toliko biližimo: da od pravca koga smo označili ni dlake nećemo odstupati.

Al ako je ko to mislio: da će mo mi Bunjevci i Šokci po onoj zemlji, na kojoj se sloboda svakomu puku jednako miri, tako hodati: da će mo onda kada se o realnoj o gradjanskoj, o pučkoj školi, i sad najnovije o gazdalačkoj školi radi, i budućnost osniva, gdi se o našim kruhu radi kog nama nitko neće u ruku dati, a koga sami krvavim znojom nepribavimo: Nadalje kada obćinske poslove razpravljaju di se za našu kesu zakonito mašaju, koju niko bez našeg truda

neće napuniti, čutit i dozvoljit da nam tamo nauke dile u jeziku, koga nerazumimo, premda, to iz zakona znamo : da će u tim gazdalačkim školam za pučko gospodarjenje nauk pridavati. — I kad u gradskoj občini nas ni natoliko nepoštivaju, da nam u našim jeziku kažu : sto se u zapisniku pridržaje to su oni vrlo sebe varali, i kod svojih očiju slipi bili; ta mismo to razgovitno, u svakoj našoj knjigi tumačili. Jel kad bi to hteli bili : da Bunjevac u škuli i občini ne oživi, i tako i u crkvi umre, onda mi, ni jedne riči nebi pisali, ta o tom smo sigurni bili : da će rič bunjevačka i šokačka na skoro zanimiti.

Ustav naš koje ga je kralj kletvom obilizio, dao nam je u osobi, i narodu povlasticu na život, dao nam gradjansko političko pravo.

Dije čovik na svitu koji bi nam znao i smio pokazati : da mi krivo činimo kad ta prava na našim jeziku uživati želimo ?

Premda je zakon 1868. godine 6 prošinea razgovitan (ako ga ne razumite na glavuća vam ga čitat) ipak ni nakraj pameti nismo nosili, zasad naša načela o ravnopravnosti razlagati, već istom poklem od subatična Dopisnika tužbu dobismo : da se tamo ni toliko ne dozvoljava : da se bunjevačkim jezikom oglasi, ono : što se upravo svakog gradjanina tiče, što svaki grad, svaka oacina čini, da još i na tudjim jeziku priobći, kad što želi, da ljudi dobro utume, to onde nije Bunjevačkim oglašeno, Dopisu ovom misto smo dali u novina sa opazkom : da će mo naša načela posli razpravljati, i eto u sastanci napadanja, da kukolj sijemo, i mirne ljude dražimo.

Bunit, dražit, to nije bilo, nitiće biti naš zanat, ipak ni ašov u naše ruke nećemo uzet, da raku kopamo i u nju narod naš polazemo, nećemo se motike latit, da na grob našeg naroda zemlju navlačimo, ni pera se nećemo mašit, da nadpis njegove nemile i žalostne smrti opišemo.

Već ovim će mo mavat, dok nam ruka ne one-moći, i polaziti sve strane naše slavne Bačke, i Peštanske županie, ravna Banata, plodne krajine, lipo dilovana Stolna Biograda, — i krasna vina plodeće Baranje ričom po svuda ćemo prolaziti, di znamo naš rod nastanjen : da još i onog Bunjevca, Šokeca i Bošnjaka oživimo koji već umire, a žive od svi krajevah na pomoć svojih rodjeni izkupljamo, neka troškom i umotvorom nastavljaju sile svojeg roda, i pokažu našim milim bra-tjam magjarom : da se na nas u miru i ratu mogu pouzdano oslonjat, da onaj kamečak kojeg naš rod u svetog Stipana svitlu krunu postavlja, nije najmanji i je-flinii.

Ona sladka nada nas snaži, kripi : da neće biti istina što naši zlotvori o našem rodu govore : da će istom podviknut : eto ta toje pop koji vama piše, pak će se svi kad vide naše novine krstit, al ne svetu vodu,

već gusto blato na nas bacat, da nas ogade, i List naš na zemlju padne.

Znamo da su skoro na magjarskom jeziku niki na polju štampe zlikovci sve ono gjubre, sve mrcine, sav gad izkupili, kog su u hrdjavi popovi, fratrovi, Biskupi, i Papam za 1870 godina našli, ako nisu našli, to su izkuvali, pak prid siroti magjarski puk našu ljubljenu bra-tju izlili, da se stim nasladjiva. Al mi se taki nebojimo jel znamo da se naš puk nehrani mekinjama, i ne nasladjiva s onim : što je na djubretu i po mrcinah izkupljeno, jel naš puk dobro znade : da je i uz bok Isusa bio Juda, koji ga je prodao, da je u dugom teku 1870. mnogo taki Juda bilo, i da Bog nije svoje svećenike izmedju angjelah, već slabi ljudih sabrao, — koji i u popovstvo unesu svoje mane — po rodjaju dobivene; zato jel njim pop piše, neće se dati kano strašilom, od našeg Lista odplašiti.

Al kažu ovi naši dušmani, eto pop je, piše : da ono dobro popovsko zadrži koje mi nastojimo oduzeti, da dug domovine izplatimo, pak će vaša ramena na jedan put osiće, da jim je odlanilo olakšalo, i eto popa će na srid puta ostavit, da se kopelja u crnom blatu, u koje je ugazio dok se ne uguši.

Nu o tom riči neću da prospem, davno glasi u narodu našem poslovica „popovsko blago, konjsko meso“ tako je odnećete popovsko dobro, pak će se siti najisti od njegov novčari bankari i na novčeni kovčegi će se izležavati, dočim će vama oštat glava kopite, hrebra, noge tamo i vamo po subatičkim zomborskim i novosadskim hataru pobacana. Da na ovima glabajuć ne opazite : kakose dile na vašoj didovini i starini, oni : koji su pod lisičnom izlikom domovinskog duga, vas i vaše došastje unuke oplinili. Da vam unanjaju brigu, i olakšaju ramena jel po njevim mudrim umovanju, vašeg svećenstva uzdržavanje svaliće se na Turska ramena. Vele oni neka idje Biskup misto karuca na magarcu, tako je išo istina i Isus, o cvitnoj nedilji, pak su ga dušmani na veliki petak na križ propeli.

Ovde bi nam dosta bilo obiliziti : da onda vi nećete imati čilime da ji prid noge vaši poštovani Biskupa svečano sterete, već će te oderke i vrbove grane polagati, nećete jašiti uzorne konje da njegov ulaz prodičite i vašu občinu proslavite, već će te na hrge posidati.

Al mi to znamo da Subatčani nikad trpit neće : da njev pop na dvokolica idje, neimav kobi ga poslužio, već sam drva cipa, vatru loži, i s piace jistbinu nosi. O to ja dobro znam; za to se te klevete ne bojim, jel je moja vira veća, nego dušmana nevira, i znam dok je u virnog Bunjevca, Šokeca, Bošnjaka, i pobožna magjara jedan kruh, toga jedno dilo mora biti popovo, zato dušmanima koji mi na put staju u uši vičem : koji bo se dotakne vas (svećenstva) tiče zenicu oka mog. Zak. 2. 8.

Nu ako bi nas i ta žalost snašla, da bi nas sav rod

ostavio, mi ga nikad nećemo ostaviti, naše je srce kao one matere : koju sin grdi, tiska, al ona izdaleka ga prati okom, i moljbom, na svaku njegovu nemilu psovku prosi, i blagosliva.

Kad naš puk nas odtisne, i valjada za naši dušmanima se povede, kad nas blatom stane bacati, mi nećemo novine pisati, već samo ćemo pisati i štampat člančice. Pak će mo stat na vrata občene dvorane, gdi će se valjada puk izkupljat, da svoje gradjanske posle obavija. statće mo prid crkvena vrata, kuda će valjada opet di koji svrnit, da pogleda ni koji put na Boga, ko onaj nemarni sin, koji je svojeg starog oca zanemario. I bacat ćemo te članke prid vaše noge, više te gažit po njima, ipak naće se medju vami taki koji će se pomilovat ili po znatiželji gonjen — klonit, jedan ili drugi podignut, i proštit.

Mi će mo vas i na vaši divani potražiti — i tako plod našeg uma, i čuvstvo srca nepristano odkrivat. Vi možete nas možda ostaviti, jel košto se da jedna osoba, tako je moguće i cili narod zaslipiti, zavesti, akoje moguće sina od svoje mati, koja ga je na grudi svoji hranila odtudjiti, kako nebi bilo moguće Bunjevce Šokece i Bošnjake od njeva gorljiva prijatelja odstraniti.

Dakle vi možete mene ostaviti al ja vas nikad više neću ostaviti, dok se moja ova ruka micala, pamet mislila i srce ćutilo, jel sam ja krv od vase krvi, kost od vaše kosti.

O čem se bave u Saboru (dieti).

9. Travnja. Predsidnik gosp. Šomsich obširnim govorom izjavlja smrt gospodara Ignje Giczy žalostnu vist kuća sažalenjem u zapisnik stavlja. Alexandro Szalay pita ministara pravosudja : kakoje u Kisegu Dominikanom redovnikom sv. Dominika dozvoljeno zemljišta nabavljat Duvne i učione ustanovljat? Ministar odgovara; da ovaki slučajji pripadaju sudiom — koji su kupovinu odobrili, a o učiona neka odgovara ministar bogoštovlja. Dakle natoliko neznamo biti pravedni kad je o katoličkoj stvari pitanje, da smo gotovi okriviti ljude koji nam učione grade; može biti da se gosp. poslanik za zemaljsku narodnost pobojo; al onda će dobro biti na drugom mistu, i to okolo sebe blizu pogibel tražiti a slobodu i onda braniti, ako ta pokriva baš i onog, koga nemilujemo, jel sloboda je občeno dobro, koje ni pod jedan virozakon iznimljivo ne spada. Ako će mo na gosp. Kolomana Tisza slušat još i to će biti grih, ako kogod na sveučilište donese svoju nimačku jel taliansku znanost; no to će onda kuća zakonodavna sudit : da li je slobodno jednog učenog austriancu na katedru posadit.

Povela se zatim prepirka šta bi tribalo na stol sabsorski postaviti, da se prije drugi predmeta riši. — Svaki ima svoja čeda, kojabi u zakonik upisati hotio, al naposlidkuje na gosp. Deaka pridlog odredjeno : da valja željeznice i druge financialne stvari u pritres uzeti; buduć su Hrvatske poslanici od svojeg sabora izazvani, da ovim zajedničkim saborisanju prisustvuju. — A velikaška kuća kada je više zakonski osnova po zastupničkoj kući poslana prigliedala i odobrila, onu homeopatie (jedna vrst znanosti, koja se tiče načina pripravljanja likova) stim je

otegla : što je rada ovu znanost likova u peštansko sveučilište uvesti, i njoj različitu bolnicu otvoriti. Lipo je nastojat da se svake vrsti znanstvenosti sreučilištu uvrste, ipak vidi nam se neprikladno : da zakonodavno tilo otim vića: koji način, ličenja jest po ljudstvo uspješni, mislimo : da će to vrime i izkustvo mudrie odljučiti, i ta dva načina ličenja jedno s drugim izravnati.

Naša bratja.

Zagreb. Sabor. 7. Sjednica 5. Svibnja. Predsidnik. Gosp. Antun Vakanović. Izraelci vele : da jim slidbenici novog zakona terete nameću, odbor će prigliedati nakolikose slaže njeva prošnja, da ji vlada zaštiti s naravom ustavne slobode. Njegovo Veličanstvo Kako Predsidnik zakondavnom tilu pridstavlja, priko Hrvtske ministara izjavlja svoju premilostivu zadovoljnost, na zlatnim kolajnam, koje su na uspomenu privisoka, kralja i kraljice pohoda, kovane.

Zatim je pročitan dopis ugarska zakonodavstva, u tim pozivaju hrvatske poslanike na zajednički ugarski sabor — di će tribat ponajprije vićat o železničkoj prugi osičko — sisačkoj — i povećavanju kvote, na koliko to pravica iziskuje, buduć da će se jedan dio krajine u gradjanstvo obratiti. Kuća je na pridlog gosp. Kuševića odredila : da premda se sjednica sbog nedovoljnosti zastupnika nemože držati — ona plemenita gospoda kojaće u Zagrebu ostatici — proračun 1870. godine prigliedaju i pritresaju.

Za sad nije moglo biti shodnie uredjeno, al glede budućnosti razboritost želi : da ovi odnošaj drugu narav zauzme, jel po našim viću, ovo je spona koja napridak oba naroda bez potrebe pričji.

U toj sjednici je Preuzvišeni Ban odgovorio — na pitanje gosp. Jovana Živkovića glede grčkoiztočno — crkvena kongresa priloženo, iz kojeg tu vist primamo: da poklem se ovog kongresa dilokrug izteže na područje ugarske i zagrebačke uprave, čim zakonske ustanove u suglasje dovedene budu, kani odnosnu zakonsku osnovu visokom saboru predložiti.

Zombor. U Listu Travnja 27-og imao sam sritju čitat, voljubljenog gosp. Math. Matharits! Zadatak Sverhu izbora avtonomičnog poslanika u kojim Kara nevine katholicice, stim puku nove ranne otvara. Nebi se čudio da mu nisu poznati Uzroci nesloga naših Bogoljubni Bunjevaca; to se nemože ladnosti i nemarnosti prepisati, U nasoj varoši kad triba prava Uzšivati onda se narod ne smatra, vetj budne progonjen, od zastupnika kojese sebi izabrali i kano zastupnike Naroda Zakleli, indi bi bi a njojva dužnost sojedinito Zakon smatrati, ne pak i to malo prava pokratiti napridovanja.

Neizrečno nami milo biaše sitjanje Bunjevaca; šokacah, i Bošnjakah za utemeljenja pučnog lista napridovanja i prosvitle, stim smo pripoznali da se još jedan Pastir Svojeg Naroda opominje, i tu je žežen natrag se povratio.

Ali pria sto Litah su naši stari s kurjuci bolje upravljali jerbo sloga Naroda i po Božnost svetog Stipana neumerli spomen dokazuje. Kamo sad koji bi se za svoju Domovinu pravim srcem Junačtvo po kazao svoj život za pravdu žerstvovao kao Sučićeva familia i više 1848-ma godina mlogo obetjala al u pravama nai manje. — Uživamo, jerbo je pravdoljubljenik ne odrešen, osim neki

silovnika koji illi crkvenim illiti drugim a i skolskim dobrom upravljaju uživaju prava uzkosno naroda, samovoljni izbor svake struke, u kafani je *introducitur* vota, posli Militariska silla, indi Bunjevče peri ruke i mani se izbornik bitti. Naravno je to uzrok da od hiljadu birača samo 39 glasa poslanik avtonomie izabran biaše, to se neda karati i za nemarljivost smatrati i nas varošane Složnim seljacima spodablat.

Osobito nam je poznato u ovim sto Letia da se svaki danas za zvaniom otima, jerbo tu je plata Čest, i Pensia, dužnosti pak zadosta činiti nema tko. Milli sodruzi teško je Zomborski narod iz mertvi voskresnuti koji su brez noža zaklati pria izbora Paroka, isto toliko broj birača Naroda nisu se pozivali? koji bi za svoj jezik i duševnog spasenija, Pastira svojega, po ustavnom pravama izabrali vetj 33 glasa su, Važnija nego hiljadu, takove ranne nezaboravljene ostaju da namisto prava Millitarska sila upotrebljavana, to se nigda za izbor smatrati nemože.*)

Ako očemo u svojoj viri da se spasemo, potriban je puk prednjaka gospodina Boga Isukerjta naslednika Zri-log Pastira, osobito Bunjevci koji u svom jeziku nauke primaju, da im se Redovničeska Dužnost čini da bude obdaren gosp. Boga Zapovidi, i Svete Majke crkve nauke predavati. Al nedočekani vospit kad po Božnost prestaje, od kako sveštenik kapute namisto Reverende nose. Još vetja žalost u takoj vaznoi k varoši da samo Normalne škole imamo. Što više objavilose dogodine četiri Gymnasialne škole, koje za sad istom iz Magistratske sednice ali od visokog ministarstva potvrđjeni nisu. Evo za ovu godinu 1870. otvorilase I. ani, u kojoj čerez nesloge zakona više Djaci Svetkuju neg što školu pohađaju? pitam narode napridni sad. J. W.

Kući poslovi. Dilovanje grofa Ráday.

Ovaj razboriti muž koga je vlada tako srično za iztragu različiti zločina izabrala, strahovita je dila odkrio. Košto znamo 513 zločinaca je povatjo broj nas nebi toliko strašio ko ona majstorija, pokojoj su ovi ljudi izumili po daleki zemljah razsuti sa svoji ortaci u savez stupiti tako : da su od Tise do Dunava, a od Dunava do Drave i Save u sporazumljenju bili o vršbi svoji zločina. Medju ovima zločincima ima svakevrsti nacia, a po najviše Magjara iz Segedina, Kis-Teleka, Topole, Subotice, i ostali drugi mista. Iztraga proti ovi zločinaca neće se tako naglo izvršiti — sotog što je gosp. grof Ráday otišo u tudje zemlje, da prouči ondašnji činovnika postupanje prama zločincacah, što nas u ovoj žalosnoj izvesti tiši, toje ono da medju ovi silni zločincacah dosad nema više od četiri pet Bunjevcah.

*) Ovaj Dopis sbog važna uzroka u svojoj izvornostije priobćen. Odgovornost nije naša, al dužnismo zabilježiti : daje Dopisatelj glede biranja župnika u velikoj neznanosti, — prava se po ustavu dobivaju, tajće se sastavljat u avtonomičkoj skupštini; donle pak svaki građanin dužanje obstojeće pravo priznavat, po kojim pripada vlast birat župnika jedino katoličkoj odabranoj občini s magistratualnim činovnikom, toje zomborska povlastica — po kraljestvu izdana. Tu prie Avtonomie prominiti nikomu vlast ne pripada. A što se tiče popovska odila, s tim se niti grisi pokrivaju, niti kriposti podhranjivaju. Jamstvo kripostnom životu nepodiljuje odilo, već pamet i srce. Ured.

Srbski Sabor. Karlovce 5. Svibnja. U 11 sati došavši Preuzvišeni Biskup Stojanović namistnik patriarhski sa sviju strana gromkim „Živio“ pozdravljen zauzme predsjedničku stolicu, posli pročitanja svoje lipe beside g. Dr. Miletić stavi pridlog : da sabor izvoli izreći : pošto je predsjednik sabora patriarh Maširević umro, produžuju se saborske sidnice pod predsjedničtvom Njegove preozvišenosti g. Biskupa Arsenije Stojković koji pridlog jedno glasno bi primljen. Za pročitanje višji odpisi na produženje kongresa odnosni peruvodja izjavi : da su gg. Daničić, major Mehanović, kapetan Milić svoje zastupstvo položili i poštoje g. Predsidnik izjavio : da ima članova koji za sad sbog drugi poslova nemogu dotji. G. Miletić pridlaže, da se pozovu žaminici kojisu baš za take slučaje izabrani. Nadalje g. Miletić navodeć kako je Biskupstvo sastavni dio sabora primitje da jedan član Biskupstva ni u prijašnjim saborisanju nije bio ni sad ga nema na saboru. Predsidnik javlja da je biskup temišvarski bolestan i sotog nije prisutan. Subotić predlaže : da se oma sutra pridje na dnevni red. Predsidnik zaključuje sednicu i zakaže je sutra u 10 sati ujutru.

7. Svibnja. Predsidnik gosp. Administrator. Pridmet verifikacia (prigled jesul poslanisi zakonito birani) članova. Saborisanje je došlo do srimski izbora, većina je protesta neuvažena ostala. van onog proti izbora pukovnie petro-varadinske : disu poslanike dvaput birali, radi toga kongres uz pridlog gg. Dr. Miletića, i Subotića odljuči razjasenje stvari od regemente po brzospisu, ili po izborni spisi izkati.

NOVOSTI.

— Kao što iz Zagreba javljaju u tamošnjim političkim krugovima držise za izvistno, da je Ban Rauch misec Kolovoz kao vrime svojeg sa banske stolice odstupanja obilizio.

— Mlad gjuvegija. U Gjuru se oženio jedan mladić od 82 i dvi godine sa jednom mladom divojčicom — al posli su iste varoši novine pobili taj glas i kažu : da gjuvegija nije od 82 već od 84 godine bio.

— Košto izvistitelj Srbskog Naroda, doznaje : bivši Knez Srbije Karagjorgjovich koji je čerez ubojstva pokojnog Kneza Mihajla obtužen bio, — biće sa svim oslobođen.

VILAJET.

Francuzka. Prid nama leži izkaz pučkog glasanja. — 8. Svibnja u svoj Francuzkoj obvršena, — do 11. Svib. rekoše — hoću 7.336,434, a — neću — 1.500,709. Ovaj slučaj najvidnie dokazuje prvo da je ustavna sloboda — najshodnia strasti ljudske zauzdati, drugo da je neograničena sloboda beside i pisma najpodobnie sridstvo buntovnika jeziku žalac uzeti. Car Napoleon mož s uspjehom podpuno zadovoljan biti.

Talianska. Izjava po gosp. Lanza ministaru u zakonodavnoj kući počinjena dokazuje : da su se oružani buntovnici na više strana u Talianskoj pokazali, al kod puka nikaka podpora nisu našli, sto više građani su vojnik u njevom progonjenju pomagali — odkud su iznikli nije se znalo : dok sad njevi proglassi nisu pokazali dasu Mazzinia poslanici.

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 10-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

sati
atri-
za-
lipe
i iz-
ević
om-
vić
šlji
vi:
oje
da
gu,
su
eć
an
ni
ip
d-
k

Englezi. Počimaju uvidjat da nije dobro ljude u svojoj kući pridržavat, koji vežu čove da komšije podpaljivaju, vele zagadiće zrak naše domovine i otrovaće društveni život Engleza. Kažu da jim nemože stim poštenje u vilajetu rasti, kad se svakdi razglasi: da iz Londona izlaze — koji urote snuju, i careva, kraljeva, život ubojnički napadaju.

Spanjulska Vlada po maršalu Primu izjavlja: da će prid izmakom zasidanja saboru pridmet biranja kralja pridstaviti.

Turska Vlada po svojim Florentskim Poslaniku snuje razpravu u Rimu razdora medju katolički Armeniani porodjena. Odcipljeni prose od Porte da jim dozvoli birati novog Patriarha misto mrzka Hasouna.

Trgovina i obrtnost.

Pešta. Cina žita pala je 15—20 nov. prodanoje do 100,000 mirova za raž kasnie davalisu 5 nov. više. O ječmu nikaka promina. — Kokuruz 15 nov. jeftinii. — Zob 10 nov. manje, kupovci najviše naši.

Vuna prodanoje 700—800 maži — jedno dielo fine češljane po 85 fl. kupio je ovdašnji tvorinar — drugo dielo — dvostrizna. — Zimska, litnja, i tabakoška prodana po cini prošaste nedilje vuna gr. Edmunda Zichy pogodjena je za 135 for. maža.

Marva 12. Svibnja volovi 420 komada — par po 135—399 for. 243 krava par 125—280 for. 150 muzara krava par 50—200 for. — Maža je uračunjena govodjine 24—29 for. — Svinje 13. Svib. bečvanima prodalisu teške 300—350 funt. 28—29½ novč. — Sbog malena brojja i one od manje teškoće prodalisu funtu po 24½—26½ novč.

GAZDALUK.

Oni koji se čude što zemljista — po njevim otcem dilovana, sad taki rod ne donose, ko u vrime otacah, neće da se spomenu: da je otac svake treće godine isto zemljište u ugar ostavijo, triput pošteno uzorao, i od svake trave očistjeno čistim zrnom posijao, i tako čisto žeo. Sad sijemo žito, posli ječma, posli žita zob, za ovom opet žito i tako mislimo zemljište privariti, kad oranje štoje pod jar bilo kao ugar obilijimo; dok onaj koji je što marljiviji strniku priore, pa kaže: da je trojaćio nemarljivi već i to nesmatraju za potribno, jel kažu: trojaćenjem ona zemlja na vrh dolazi, koja je već te godine jedanput plod donela, i misle da plodnost na dva roda neće dostačit.

Dakle i najneukii gazda to pripoznaje: da je zemljištu plodnost potribna da rod donese; nu ako iz zemljišta svake godine više ploda uzmemo, nego što bi sebi natrag iste godine pribaviti moglo. To mora onemoćit, baš ko onaj težak — koji svaki dan priko svoje snage posluje.

Al neprikidno sijanje još i drugo zlo prinaša, kad zemljište neima opočitka, mi neimamo prigode to od korova očistiti. Sto više taki ljudi navadno nečisto zrno siju, i sovim koje kako trnje usiju, po obadva načina zemljište opogani, opoganjeno čverstitost izgubi, bas ko čovik kad onemoći zakrlja nedrugćie zemljište ako ga nezaštedimo kao čovik kripot, i život izgubi.

Pozornostju sam pratio ovako jedno nemilo gazdovanje, prve godine kada je zemljište još pri snagi, po pri-

jašnjeg vlasnika brižljivosti pridržanoj bilo, rodilo je jedno jutro žita 20, ječma 30, a zobi 30 požunaca.

Druge godine kada je posli zobi, žito, a za ovim ječam, a u ječmište zob sijana — uženjeno je žita 10, ječma 10, a zobi 20 požunaca. Dočim treće godine nije to zemljište više dalo: već sjednog jutra žita 5, ječma 7, i zobi 14 požunaca, u ovim razmirju je svake došastje godine zemljište svoju plodnost gubilo, dok najposli vlastnik na svoju štetu nije pogibelnost lakomosti uvidio.

Računće najbolje pokazati, neka dakle baš isto zemljište za primer uzmemo — kojeg sam dilovanje opaznošću pratio, da uvidimo štaje za gazdu koristnie, ako zemljište nepristano sije, ili ugar ostavlja.

U tog gazde ono zemljište — svake godine sijano — za tri godine je donelo 35 mirova žita što po cetri forinta računajuć nastaje svota od 140 forinti, ječma je rodilo 37 mirova esapeć mirov po 2 for. nastaje svota od 96 for. a od ploda zobi za 64 mirova po 2 frt, po kaže se svota od 128 for. ukupno 364 for.

A da je zemljište po sustavu ugari dilovano, — onda bi samo pola višlje napomenjena zemljišta ječam i zob rodila; plodnost ipak u prvom razmirju postojajuć — rodila bi zemlja žita za tri godine 64 mirova što po 4 for. iznosi 240 for. — ječam u poli zemljišta 30 mirova po 2 for. 60 for. zob 45 mirova po 2 for. 90 for. ukupno tri godišnji plod izneobi 408 for., dakle po ugari nije samo sigurnii već i veći plod. Zemljišta dakle svakog gnoja i ploda lišit, to je grišna lakomost.

Al tribal baš jedino sustav ugarenja u poljodilstvu zadržat to još sad nečemo da odlučimo za sad očemo samo da pokažemo na kolikoje škodljivo neprikidno sijanje zemljišta.

Ante Sabély.

Cina rane.

Maža ili centa razumi se požunac po težini na funte

Staje?	Kako?	Di?	Teškoć		Di?	Vridi			
			cta/fnt.	fnt/kr.		cta/fnt.	fnt/kr.		
Žito	14. Svibnja u Bačko	u Pešti	87	5	60	14. Svi. u Baji	83	4	50
Napolica	Banatsko	"	—	—	—	"	78	3	73
Raž	maodkud	"	78	3	30	"	76	3	20
Ječam	"	"	68	2	80	"	66	2	70
Zob	"	"	66	2	65	"	44	2	20
Kukuruz	"	"	90	3	15	"	90	2	87
Gra	"	"	—	—	—	"	—	—	—
Proja	"	"	—	—	—	"	—	—	—
Gorušica	"	"	—	—	—	"	—	—	—

Visina vode Dunavske.

Pešta 16. Svib. 6' 8" razte nad 0 — razte.

Poruke uredništva.

Bač. G. S. V. od G. prispilasu 2. br. — pošaljite i ono što pri-gledate. Aljmaš G. C. L. primicemo dragovoljno. Vaškut. Samo na-pri-d. Mohač po viču. Conoplja. G. B. A. Nama i to triba, rad će plod doneti. Novisad, G. D. M. Vaše prijateljstvo bitiće nam koristno. Svim ljubljenim Dopisateljem. — Držmo se našeg naričja. Za drugo još nismo dozriali, Još i bližnje teškoće ima naš puk da nadvlada.

Ured.

Ekumenički koncil crkveni sabor.

Premda je razprava u crkvenim saboru tajna, ipak nikoja su iz sabornice prorinula, i posvem katoličkom vilajetu se prosula.

O tom sad govore Protestanti, o tom židovi, pak tolikom vatrenostju, ko kanda bi se zaključka koncila nji ticala.

Ovima se prilazu oni : koji nikaku viru u svojih grudi nenose, pak tako zabuče, kokonda bi kogod nji silom htio u crkvu utirat, a oni da se opiru, pak na Biskupe i Papu svaku pogrdu polazu.

Govor je o crkvene glave rimskog Pape nepogrišljivosti, kakoće u ovim pitanju Sv. Majka crkva odljučiti, to mi znati nemožemo.

Toliko znamo : da se ova nepogrišljivost ne pruža na stvari svitovne, to svaki kršćjanin i dosad je virovao i očito izpovidao : da je Rimskokatolička crkva nepogrišljiva. Ipak zato nikad ni jednom caru ni kralju, puku, ili državniku, u svitovni poslovi, nije glava zabolila.

Stvari svitovne nepada ju u okrug djelovanja crkvena, ona se nemiša u politične i ustavne poslove, ove puci sa svoji vladari sami razpravljaju.

A što se tiče nauka crkve o tim nikad neće crkva pitat vladare ili puke, već to će odljučiti, što je u njoj od vavika za nauk pridajni smatrano.

Ova nepogrišljivost Pape nespada u okrug Biskupski, jel ovaj je božjim ugledom ograničen, ovog kako iztegnut, tako ni uzuzit nitko nemože.

Ne proteže se na položaj crkve u koncilu sakupljene. Ova svoju nepogrišljivost, koju je od Isusa dobila, i tekom 18 stolitja izjavljala neodkrnjenu do skončanja svita ima sačuvati.

Jedno je dakle na što bi se ova Papina nepogrišljivost povlačila kada bi o nauku crkvenim — od koje strane tajanim, ili pobijanim svoju izreku izjavio.

Vele oni koji uz ovu nepogrišljivost govore; da mogu nastat taka vrimenta, kada će kako pitanje svu crkvu zanimat i zanijat, a neće biti prigode, da Sv. Majka crkva u Koncilu sakupljena, nauku izrazi. Onda će dobro biti, akoće mo imat Papu nepobitnom vlastju oružanog, koji će nam znat, nauk Sv. Majke označit, da u falično kako mnenje nezabludimo.

Al poklem u crkvi novi nauci nemogu se uvadjat, već istom iztraživat : jel koi nauk bio vazda — svagdi, i tako, ako ne javno učen, barem sdrugim naukom neprikidljivo skopčan, to sad dakle sveti otcu u crkvenom saboru iztraživaju : jeli Papinska nepogrišljivost neprikidno u crkvi virovana, i ako je tako zabilježenu nadju; onda će Pape nepogrišljivost izreći. Ova stvar duševna nas katolika se tiče, a mi znamo da Duh Sveti neće dopustati, da Svt. Majka crkva zabludi, već nju će onim pravcom voditi, koji volju božju izručiva, a otoj znamo : ako se snašom danas neslaže, — to imamo ovu njozi podložiti, ta o našoj znamo : da je prominjliva, dočim je božja priko sveg čovičanstva neprominjiliva.

Odkud dakle ta bojaz, kakono veli Isus male vire — što bude odluka, onoj će mo se privrgnuti budući da će mo znati, da je ta za pravac naše vire ne obhodno potužna : pravila kanonička nisu zato : da nas pobunu, već da nas umiru. Sve Svita Biskupi su u Rimu izkupljeni, ovi je broj sedamstotina prišao, osim glava po nauku osvitlani, koje su od nižeg svećenstva i redovništva tamo pozvane.

Ko bi imo tu smionost, bio on pojedini, ili član ma kakvog velikog društva, tko bi smio, onom velikom, Svetom, Živom tielu Svete Májke crkve se sravniti? Što, to veliko zakonodavno tilo odljuči, to će mo mi kano javnu bozju volju primiti; i ako mi nismo mogli pogledat u tajna bozjeg providjenja, da možemo take odluke uzrok uviditi, nastaće valjada za naše unuke vrime : koji će okolnosti poznati : da je dobrotivna volja božja u toj odluki se pokazala.

Mi katolici dakle mirnim srcem čekamo odluku svete Majke crkve, jel znamo : da ona neće u svitovnom našim stanju ni jedan vlas na našoj glavi prominiti, a u duši mir i pokoj učvrstiti. Zlotvori naši nosili ime kakojim drago, neka huču i buče njeva buka kako neće angjele u prinašanju bozji blagoslovah pobuniti, tako naše Biskupe, saborske otce, u svetoj upravi svojih stadah neće pomesti, jel Bog Duh sveti vazda svrhu nji bdiše.

Šokica.

„Niti slasti bez prasice
Nit lipote bez Šokice.“
Tako reče Gromović
Što bo tvrdi Vujević.

Šokica je lipa slavka,
Jer ju rodi takva majka;
Milokrvna lepotica,
Slavskog roda kćerčica.

Šokica je ridka ptica
Koja — bo nemišja lica
Ona — bo je sva u svojem
Ponosi se svojim krojem.

Nit se kiti tudjim perjem,
Tudjeg vrta, tudjim cvitjem, —
Niti pjeva tudjim glasom
Nepaše se s tim pojasom.

Ona — bo je slavka ptica
Kak' u gori Slavuljica
Ter se diči svojim glasom
Jelotankim vitkim stasom.

Iz oči joj umiljatost,
Sjaje s lica žar rumenost;
Odsjev to je tiela zdrava,
Istina je oto prava.

Rujna zora čim zazori
Od nje pjesma širom ori
Kudgod hodi popivkuje
To se za nju dolikuje. —

U bjelini kano vila
Nešušti — bo na njoj svila —
Već što lipše mnogo više
Narodnim — bo duhom diše.

Jeste prelja, dobra tkalja,
Vridna šilja i vezilja,
Ponosita s tim se kiti
Njoj na slavu ima biti! —

Zato opet sada velim
I to zbiljski glasom smjelim
„Niti slasti bez prasice,
Nit lipote bez Šokice!“

Rodoljubac.